

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej w Szczecinie pt. Zarządzanie dokumentacją – aspekty prawne i historyczne

8 i 9 grudnia 2022 r. na Wydziale Ekonomii, Finansów i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Zarządzanie dokumentacją – aspekty prawne i historyczne”. Organizatorami wydarzenia z ramienia Uniwersytetu Szczecińskiego były: Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego, Wydział Prawa i Administracji oraz Instytut Historyczny. Współorganizatorem przedsięwzięcia było również Archiwum Państwowe w Szczecinie, a partnerem Stowarzyszenie Archiwistów Polskich. W skład komitetu organizacyjnego weszli: Piotr Frąckowiak – dyrektor Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego, dr hab. Ewelina Cała-Wacinkiewicz, prof. US – dziekan Wydziału Prawa i Administracji, dr hab. Agnieszka Szudarek, prof. US – dyrektorka Instytutu Historycznego oraz dr hab. Krzysztof Kowalczyk, prof. US – dyrektor Archiwum Państwowego w Szczecinie. Komitet naukowy tworzyli zaś: dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. US z Wydziału Prawa i Administracji, dr hab. Paweł Gut, prof. US z Instytutu Historycznego, dr hab. Marek Tkaczuk, prof. US z Wydziału Prawa i Administracji oraz wspomniany już Piotr Frąckowiak.

Konferencję otworzył prof. dr hab. Waldemar Tarczyński – rektor Uniwersytetu Szczecińskiego, który powitał zgromadzonych, podkreślił wagę zarządzania dokumentacją zgodnie z przepisami prawa oraz jak bardzo istotne dla każdej instytucji są archiwa. Następnie przemówili również: Andrzej Jabłoński – prezes Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, dr hab. Krzysztof Kowalczyk, prof. US – dyrektor Archiwum Państwowego w Szczecinie oraz Piotr Frąckowiak – dyrektor Archiwum Państwowego w Szczecinie.

W pierwszym dniu konferencji odbyły się cztery sesje plenarne, w trakcie których ogłoszono dwanaście z trzynastu zaplanowanych referatów. Niestety, jeden z prelegentów nie mógł dotrzeć na konferencję oraz wygłosić swojego przemówienia.

Moderatorem pierwszej sesji był dr Wojciech Bożek – prodekan ds. ewaluacji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego. Jako pierwsza zabrała głos dr Monika Płuciennik – dyrektor Archiwum Uniwer-

sytetu Gdańskiego, która wygłosiła referat pt. „Terminologia archiwalna a terminologia prawna”, który doskonale wpisywał się w interdyscyplinarny charakter wydarzenia, wprowadzając zgromadzonych w tytułową terminologię. Drugi z wykładów przeprowadzony był w trybie hybrydowym, gdyż prof. dr hab. Jacek Gołaczyński z Uniwersytetu Wrocławskiego połączył się ze zgromadzonymi w Szczecinie uczestnikami konferencji zdalnie, wygłaszając przemówienie pt. „Pojęcie dokumentu w prawie cywilnym”. Ciekawą częścią wystąpienia profesora było wskazanie różnych podejść do zdefiniowania dokumentu w trakcie prac nad nowelizacją Kodeksu cywilnego. Ostatni referent dr Aleksandra Klich z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego opowiedziała o „Dowodzie z opinii biegłego w zakresie weryfikacji prawdziwości i autentyczności dokumentu w postępowaniu cywilnym”. Biegły może porównać pismo pomiędzy dwoma dokumentami, a osoba może zostać wezwana do napisania kilku wyrazów celem weryfikacji autorstwa.

Druga sesja skupiła się bardzo mocno na historycznych aspektach zarządzania dokumentacją i poprowadzona została przez dr. hab. Roberta Degena, prof. UMK. Pierwszy prelegent prof. dr hab. Radosław Gaziński z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Szczecińskiego wygłosił referat pt. „Zarządzanie dokumentacją w księstwach pomorskich przez administrację Gryfitów oraz aktami pokiążęcymi przez prowincjonalne władze szwedzkie i brandenburskie (w XVII wieku)”. Ciekawym faktem było wskazanie, że zarówno Szwedzi jak i Brandenburczycy korzystali w zarządzaniu dokumentacją pokiążęcą z metod i sposobów wypracowanych przez dynastię Gryfitów. Kolejny referat dr. hab. Pawła Guta, prof. US dotyczył „Wykazu akt dla dokumentacji ogólnych instytucji wymiaru sprawiedliwości w Niemczech z 1935 roku”. Warte podkreślenia było wskazanie, że twórcy wykazu zapobiegliwie pozostawili miejsce na dopisywanie nowych klas w wykazie, w razie gdyby zaszła taka potrzeba, oraz że konstrukcja ogólnego planu akt była na tyle solidna, że wykorzystywana była przez blisko stulecie. Ostatnim z prelegentów w tej sesji był dr Marcin Smoczyński z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, którego referat pt. „Polska i niemiecka reforma biurowości w dwudziestoleciu międzywojennym” przybliżył zebrany w sposób rzeczowy podejście do reformowania biurowości w obu krajach. Ciekawe były zwłaszcza informacje dotyczące poszukiwania wzorców przez Polaków.

Trzecią, przedostatnią, sesję poprowadził Piotr Frąckowiak – dyrektor Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego. Jako pierwsza wystąpiła dr Ewa Pełlakowska, wygłaszając wykład pt. „Archiwum w podmiotach działających w ramach elektronicznego zarządzania dokumentacją – problemy badawcze, prawne i praktyczne”. Podsumowując wystąpienie, należy zwrócić uwagę,

że prelegentka przypomniała zebranych, że Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją jest często błędnie utożsamiane z systemem Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją, a także zwróciła uwagę, że to niekoniecznie jest jeden system, bo może być ich kilka. Drugi referat Łukasza Kozłowskiego z Archiwum Państwowego w Szczecinie pt. „Dokumenty elektroniczne w systemach informatycznych innych niż EZD – zarys problemu z perspektywy archiwum państwowego” przybliżył uczestnikom konferencji problemy, z jakimi mierzyć się będą i właściwie już mierzą archiwiści w związku z mnogością systemów teleinformatycznych. Bardzo dobrymi wnioskami płynącymi z wystąpienia były uwagi odnośnie licznie występujących przepisów, a zarazem brak procedur postępowania z dokumentami elektronicznymi przetwarzanymi w tych systemach. W sesji, niestety, zabrakło wystąpienia dr. Piotra Koprowskiego z Uniwersytetu Gdańskiego, który nie dotarł na konferencję, ale będzie można zapoznać się z jego referatem „Udostępnianie danych zawartych w księgach wieczystych w Internecie” w planowanym tomie pokonferencyjnym.

Ostatni panel pierwszego dnia konferencji miał dość mocny charakter archiwoznawczy i poprowadzony został sprawnie przez dr. hab. Pawła Guta, prof. US. Jako pierwszy wystąpił dr Tomasz Błaszak ze szczecińskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej z referatem „Dzienniki korespondencyjne jako narzędzie zarządzania dokumentami w kancelarii szczecińskiej Służby Bezpieczeństwa”. Referent przybliżył zgromadzonym stan zachowania dzienników korespondencyjnych, wynoszący 55,25% oraz odpowiednie sekcje organizacyjne Służby Bezpieczeństwa mające istotne znaczenie dla obiegu dokumentacji. Brak niestety dzienników korespondencyjnych Urzędu Bezpieczeństwa wytworzonych do 1956 r. Drugim prelegentem była Anna Radziejewska z Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, której wystąpienie nosiło tytuł: „Działalności Śląskiego Centralnego Archiwum Ewangelickiego we Wrocławiu (1934–1945) – rekonesans badawczy”. Ciekawym aspektem referatu było również pokazanie skanów reklam z epoki mebli służących do przechowywania dokumentacji. Kolejny referent Konrad Majchrzyk z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej zaprezentował zebranych temat „Archiwalia do badań nad lubelskim KW PZPR znajdujące się w zasobie APL”. Wystąpienie, podobnie jak prof. Gołaczyńskiego, było wystąpieniem zdalnym, w trakcie którego uczestnicy konferencji mogli poznać szczegółowe informacje o zasobie dotyczącym Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej przechowywanym w Archiwum Państwowego w Lublinie. Jako ostatni wystąpili dr hab. Tomasz Nowicki, prof. KUL wraz z dr. hab. Piotrem Rachwałem, prof. KUL, którzy przedstawili zgromadzonym referat pt. „Księgi metrykalne i stanu

cywilnego w archiwach parafialnych Lubelszczyzny – stan zachowania i perspektywy badawcze”. Ciekawą informacją dla wszystkich zainteresowanych było pokazanie strony internetowej, na której można przeglądać zdigitalizowane wersje tytułowych ksiąg, dzięki czemu każdy z domu bez konieczności zakładania konta może przeglądać interesujące go materiały.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od panelu, którego moderatorem został prof. dr hab. Radosław Gaziński z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Szczecińskiego. Jako pierwszy wystąpił dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS, którego wystąpienie pt. „Kształtowanie się podstaw prawnych zarządzania dokumentacją w Polsce w XX i XXI wieku” w bardzo przystępny sposób uporządkowało między innymi kwestie związane z istnieniem dwóch nurtów myśli zarządzania dokumentacją, z których jeden skupiał się dookoła prawa archiwalnego, a drugi dookoła instrukcji kancelaryjnej. Jako druga wystąpiła Renata Szabała z Archiwum Państwowego w Warszawie, przybliżając zgromadzonemu referat pt. „Zmiany w przepisach prawa powszechnego a zarządzanie dokumentacją. Problem kompatybilności”. Jednym z wniosków płynących z wystąpienia była konieczność współpracy pionów kształtowania narodowego zasobu archiwalnego z przedstawicielami środowiska prawniczego, gdyż w pracy tych pierwszych pojawia się wiele wątpliwości dotyczących postanowień prawa powszechnie obowiązującego. Bardzo ciekawe było również ostatnie wystąpienie Iwony Fischer z Archiwum Narodowego w Krakowie, która opowiedziała o „Praktycznych aspektach udostępniania dokumentacji w archiwum państwowym w obecnym systemie prawnym ze szczególnym uwzględnieniem akt najnowszych”. Mówczyni zwróciła uwagę, że będąc archiwistą, należy orientować się w wielu przepisach prawa dotyczących archiwaliów, gdyż tak naprawdę chroni się nie akta, tylko np. osobę lub wizerunek.

Drugi panel skupił przedstawicieli nauk prawnych z Uniwersytetu Szczecińskiego. Prowadzący dr hab. Marek Tkaczuk, prof. US zapowiedział pierwszego prelegenta dr hab. Mariusza Nawrockiego, prof. US, którego wystąpienie dotyczyło „Podmiotu przestępstwa poświadczenia nieprawdy w dokumencie”. Referat przygotowany był w oparciu o społeczność akademicką, której przedstawiciele w postaci pracowników naukowych są w świetle prawa funkcjonariuszami publicznymi. Warte podkreślenia było zwrócenie uwagi przez profesora na fakt, że w Kodeksie karnym nie ma rozróżnienia na dokumenty publiczne, prywatne czy też elektroniczne. Drugą mówczynią była dr Ewa Jędrzejewska z referatem pt. „Dowód z dokumentu w sprawach z zakresu ubezpieczeń majątkowych”. Zgromadzeni dowiedzieli się, że dowód z dokumentu jest najczęściej pojawiającym się w postępowaniu dowodowym z Kodeksu postępowania cywilnego. Dokument oprócz tekstu

musi pozwalać na możliwość identyfikacji jego wystawcy. Jako ostatnia w sesji wystąpiła dr Marta Jasińska, wygłaszając prelekcję na temat „Dokumentowanie czynności dokonywanych przez rzecznika dyscyplinarnego w postępowaniu dyscyplinarnym studentów/nauczycieli akademickich”. Bardzo ciekawe wystąpienie poruszające wiele aspektów pracy rzeczników dyscyplinarnych podsumowane zostało dwoma postulatami, z których pierwszym było stworzenie dla wygody rzeczników wzorów pism oraz przeprowadzenie dla nich szkoleń z metodyki przesłuchań.

Ostatnia sesja wieńcząca konferencję poprowadzona została przez dr hab. Agnieszkę Szudarek, prof. US – dyrektorkę Instytutu Historycznego. Wystąpienie pierwsze dr hab. Joanny Studzińskiej, prof. ALK pt. „Elektroniczne akta komornicze – forma dokumentacji” było jednym z dwóch uprzednio nagranych, a następnie odtwarzanych w trakcie konferencji wystąpień. Postępowanie egzekucyjne jest bardzo z informatyzowane, a co za tym idzie, powstaje coraz więcej akt elektronicznych, ale mimo wszystko dużo jest nadal form hybrydowych dokumentowania spraw. Prelegent dr Joanna Szuberla z Akademii Nauk Stosowanych w Wałczu wygłosiła referat pt. „Dokumentacja medyczna – rola, archiwizacja i udostępnianie”. Wskazała na wiele luk oraz brak spójności w obowiązującym prawie w odniesieniu do dokumentacji medycznej, która jest źródłem informacji o pacjencie i musi być prowadzona przez szpitale i przychodnie, ale również przez lekarzy przyjmujących pacjentów w prywatnych gabinetach. Kolejnym mówcą był Paweł Michalik z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, który opowiedział zgromadzonym o „Zarządzaniu dokumentami przy wsparciu sztucznej inteligencji na przykładzie organów wymiaru sprawiedliwości”. Odwołując się do takich krajów, jak Chiny czy Brazylia, widać, że istnieje oprogramowanie, które organizuje dokumentację czy też tworzy protokoły z posiedzeń lub rozpoznaje mowę, wspierając tym samym pracę śledczych i sędziów. Ostatnim prelegentem była dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. US – prorektor ds. organizacji Uniwersytetu Szczecińskiego, której wystąpienie pt. „Dowód z dokumentu w postępowaniu cywilnym” było odtwarzane ze względu na niemożność uczestnictwa osobistego w konferencji. Prelegentka podkreśliła, że postępowanie dowodowe zmierza nieubłaganie ku przestrzeni wirtualnej, ale nadal pozostaje zasadniczy problem zapewnienia udziału w takim postępowaniu osobom dotkniętym lub zagrożonym wykluczeniem cyfrowym.

Konferencję zamknął w imieniu organizatorów dyrektor Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego Piotr Frąckowiak, dziękując wszystkim uczestnikom za przybycie oraz współorganizatorom za wsparcie przy organizacji wydarzenia. Podsumowując obrady, należy stwierdzić, że świat archiwistyki,

jak i świat nauk prawnych, są mocno ze sobą powiązane. Zwłaszcza obecni archiwiści praktycy potrzebują silnego wsparcia prawników w związku z rozszerzającym się katalogiem prawa powszechnie obowiązującego, mającego wpływ zarówno na przechowywaną w archiwach dokumentację, jak i na zarządzanie dokumentacją bieżącą. Konferencja wskazała również na wiele różnic w postrzeganiu dokumentu jako takiego, w zależności od wykonywanej profesji lub dziedziny prawa, w której specjalizował się mówca. Nie da się jednak ukryć, że spotkania naukowe tego typu są potrzebne, wręcz wskazane, dlatego oprócz publikacji pokonferencyjnej planowana jest również kolejna edycja konferencji w 2024 r.

Piotr Frąckowiak
Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego